

правоохоронної діяльності, правоохоронних органів і правоохоронних технологій; показана можливість, актуальність і нагальна необхідність інновації правоохоронних технологій в діяльність реформуємих пра-

воохоронних органів із метою підвищення ефективності їх роботи і зниження рівня злочинності.

Взагалі, монографія написана на достатньо високому професійному рівні, її висновки та положення науково обгрунтовані, є актуальними.

Левченко К.Б., Радник Міністра внутрішніх справ України з прав людини та гендерних питань, доктор юридичних наук, доцент

Надійшла до редколегії 05.05.2005

ЛЕВЧЕНКО Е.Б. РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ ВЕНЕДИКТОВА В.С., ЗОЗУЛИ И.В. «ПРОБЛЕМЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ МВД УКРАИНЫ»

***

LEVCHENKO E.B. REVIEW ON MONOGRAPH "PROBLEM REFORMING SYSTEM OF THE UKRAINE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS» BY VENEDIKTOV V.S., ZOZULJA I.V.

РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ А.Є. ШЕВЧЕНКА «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НКВС УКРАЇНИ НА ТРАНСПОРТІ У КІНЦІ 20-Х - СЕРЕДИНІ 40-Х РР. ХХ СТ.»

Кожна молода держава - а саме до таких відноситься незалежна Україна - відчуває нагальну потребу в теоретичних розробках і рекомендаціях правознавців, які знаходять втілення у повсякденній практиці державного будівництва. Пошук найбільш ефективних управлінських моделей базується на глибокому вивченні й адаптації корисного досвіду минулого. Надзавдання фахівців адміністративного права і теоретиків державного управління полягає в тому, аби забезпечити генерування і конституювання оптимальних управлінських систем, їх кореляцію з іншими державними й громадськими інституціями і, зрештою, домогтися створення такої архітектоніки адміністративного механізму, яка б максимально відповідала нинішньому етапу державотворення в Україні.

Саме з цих причин поява кожного нового видання у даній тематичній ніші зустрічається з підвищеною увагою не лише фахівців у галузі юриспруденції, політології, історії, а й професійних політиків.

Наукову і суто практичну актуальність монографії А.Є. Шевченка підсилює та обставина, що навіть нині, напередодні 15-річчя незалежності нашої країни урядовці ведуть активний пошук у сфері організаційно-правового забезпечення адміністративної діяльності органів внутрішніх справ у цілому та їх спеціалізованих структур зокрема.

Обравши в якості центрального об'єкту дослідження транспортні підрозділи міліції, автор поставив перед собою низку дослідницьких завдань, головними серед яких слід вважати наступні: аналіз процесів, пов'язаних із нормативно-правовими організаціями діяльності транспортних правоохоронних підрозділів, еволюцією юридичної бази в умовах, що змінювалися; з'ясування впливу об'єктивних та суб'єктивних чинників на формування концептуальних політичних рішень у цій сфе-

рі; характеристика правового поля, в якому діяли транспортні органи внутрішніх справ за різних політичних режимів; визначення функціонально-технологічних особливостей транспортної міліції як специфічної ланки командно-адміністративної системи, що склалася в Українській РСР у 20-30-ті роки; розкриття повноважень і меж компетенції транспортних правоохоронних структур через призму нормативно-правових актів, а також їх відповідності реаліям того чи іншого періоду державного будівництва.

Відразу слід визначити, що досліднику вдалося реалізувати кожне з цих завдань різною мірою.

Особливістю праці є використання міждисциплінарних підходів, що підтверджується матеріалом її першого розділу. Власне новизна даної роботи, окрім іншого, полягає ще й у тому, що науковець спробував окреслити основні тенденції, методологічні напрацювання й обрати власний дослідницький інструментарій. На жаль, мало хто з нинішніх авторів вдається до ґрунтовного аналізу цих проблем, що, до певної міри, породжує методологічну еkleктику і засвідчує наявний рівень теоретичної підготовки й ерудиції. Водночас, А. Шевченко додав собі клопоту, оскільки (і він це сам визнає) кількість публікацій по даній, а особливо суміжних темах є досить значною і потребує окремої, предметної розмови.

Вказуючи на європейську традицію вивчення адміністративного права, автор книги згадує про концепції Р. фон Моля («наука про поліцію»), Г. Берга й І. Андрієвського («поліцейське право»), французьких юристів («адміністративне право»), теоретико-концептуальні напрацювання Р. Гнейста, О. Майєра, М. Оріу, В. Кабелєвського, О. Євтихієва.

У більш широкому смислово контексті основні напрями становлення і розвитку «науки про управлін-

ня» розглянуті на прикладі теорій М. Вебера («раціональна бюрократія»), Р. Мертона, П. Блоу, Е. Голднера, Р. Селзніка і Г. Саймона, М. Крозье, Б. Гурне, багатьох сучасних вчених.

Іманентною ознакою якісної наукової продукції є поважне і вдумливе ставлення до термінологічного апарату. Саме ці якості демонструє дослідник, обумовлюючи вибір тих чи інших категорій та понять, якими він надає їй оперує.

В огляді літератури віддається належне всім, хто у той чи інший спосіб торкався загальнотеоретичних чи конкретних, прикладних аспектів теми, в тому числі й вітчизняним науковцям. При цьому автор не лише констатує здобутки попередників, а й співставляє та уточнює окремі факти й події, яких вони торкалися, не уникає дискусійних питань.

Вражаючою є джерельна база праці. До написання книги залучено матеріали і документи 51 фонду 7 центральних і багатьох відомчих та державних архівосховищ України та Російської Федерації, бібліотечних книгозбірок, спогадів колишніх співробітників органів внутрішніх справ на транспорті. Партійно-урядові постанови у доповненні з наказами, циркулярами, положеннями, інструкціями наркоматів юстиції, внутрішніх справ, державної безпеки, шляхів сполучення, Головного управління робітничо-селянської міліції при НКВС УРСР та інших відомств створили солідне емпіричне підґрунтя для теоретичних інтерпретацій, порівняльного аналізу й узагальнень.

Висвітлюючи процес організаційно-правового оформлення правоохоронних органів на транспорті, А. Шевченко звертає увагу на те, що цей процес в Україні протягом 1917-1920 рр. мав дискретний характер у зв'язку з частою зміною влади і політичних режимів. Разом з тим зазначається, що кожна нова влада, прагнучи творити інше правове поле, суттєво не змінювали їх функціональну специфіку, методи і форми роботи.

У другому розділі простежуються особливості формування й структурних трансформацій спеціальних підрозділів міліції на транспорті у 20-30-ті роки, межі їх компетенції, нормативна база, на якій вони функціонували. Вперше в науковій літературі розкривається хід організаційного оформлення водних, зокрема морських підрозділів міліції, питання матеріального забезпечення співробітників органів НКВС на транспорті. До авторських пріоритетів А. Шевченка також можна віднести фрагменти праці, в яких є матеріал про адміністративно-правове забезпечення дорожнього руху й початкового етапу діяльності ДАІ. Особливої актуальності дані сю-

жети набувають у зв'язку з нинішньою формою у цій сфері. Цікаво, що ще в середині 20-х рр. СРСР використовував світовий досвід організації дорожнього руху та його безпеки, коли він визнав правочинною міжнародну Конвенцію щодо пересування автомобілів від 1909 р.

Адміністративній діяльності органів міліції на залізничних водних і автомобільних магістралях присвячено 3-й розділ праці. На широкому й різноманітному матеріалі розкриваються різні форми і методи роботи співробітників органів внутрішніх справ, спрямовані на ліквідацію спекуляції, хуліганства, розкрадання державної, колективної та особистої власності, бандитизму, зловживань службових осіб, а також на дотримання санітарно-гігієнічних норм на вокзалах, пристанях і портах. Дослідник показує, що адміністративні функції транспортних органів НКВС тісно перепліталися з тими повноваженнями, які перебували у сфері боротьби проти кримінальної злочинності, а значить, вимагали й інших санкцій.

Однією з важливих ділянок адміністративної діяльності підрозділів транспортної міліції стало подолання такого негативного соціального явища як дитяча безпритульність та бродяжництво. Значне місце відведено огляду форм і методів профілактики правопорушень на транспорті та зусиллям, спрямованим на підвищення безпеки транспортних засобів.

Окремий розділ відведено аналізу діяльності правоохоронних органів України на транспортних комунікаціях у роки Великої Вітчизняної війни. Автор звертає увагу на зміни, що відбулися в структурі, повноваженнях транспортної міліції та правовому полі, яке пристосовувалося до умов воєнної доби. Монографія дозволяє скласти рельєфне уявлення про те, яку роль у перемозі над ворогом відіграли міліцейські транспортні відділи, а також оцінити їх внесок у відбудову республіки після вигнання гітлерівських військ з її території.

Звичайно, як і кожна велика праця, дана монографія не позбавлена окремих недоліків. Прагнучи оприлюднити результати своєї тривалої та плідної пошукової роботи, дослідник децю перенасичує текст однотипними фактами. Інколи, замість детального аналізу нормативно-правових актів, він просто перелічує їх або стисло анотує. Недостатньо чітко розведеними в окремих фрагментах книги є адміністративна і кримінальна сфери в діяльності транспортних відділів міліції. Деякі сюжети виконані в констатаційному, а не аналітичному ключі.

Втім ці зауваження не здатні суттєво вплинути на загалом позитивне враження від праці, яку з цікавістю візьмуть до рук науковці.

Копиленко О.Л., директор Інституту законодавства Верховної Ради України,
доктор юридичних наук, професор, академік Академії правничих наук України

Надійшла до редколегії 05.07.2005

КОПЫЛЕНКО О.Л. РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ А.Е. ШЕВЧЕНКО «ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ СТАНОВЛЕНИЯ И АДМИНИСТРАТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СПЕЦИАЛЬНЫХ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ НКВД УКРАИНЫ НА ТРАНСПОРТЕ В КОНЦЕ 20-Х - СЕРЕДИНЕ 40-Х ГГ. XX СТ.»

***

KOPYLENKO O.L. REVIEW ON MONOGRAPHY «ORGANIZATIONAL-LEGAL ASPECTS OF BECOMING AND ADMINISTRATIVE ACTIVITY OF SPECIAL DIVISIONS NKVD OF UKRAINE ON TRANSPORT AT THE END OF 20 - MIDDLE OF 40TH OF XX ITEM» BY SHEVCHENKO A.E.